

Бюджет на улица Рецесия

В. 24 часа, 28 април 2009 г.

Когато преди почти шест месеца ние от БНД говорехме за бюджет на улица „Рецесия”, мнозина ни упрекваха в черногледство, в пресилени и необосновани прогнози, а управляващите се опиваха от оптимизъм и изразходваха повече енергия в заклинания и гонене на кризата, вместо да подготвят спешни мерки за преодоляването и. Готвейки за голямото предизборно харчене управляващите наложиха един бюджет, който без санкцията на народното събрание и в пълно противоречие с конституцията, позволява промяна на параметрите на макрорамката от излишък до дефицит. Само, че както е казал народът „хитрата сврака с двата крака”- цялата отговорност за очертващата се огромна дупка в бюджета се стоварва сега на правителството и главно върху премиера и неговия финансов министър. Да прогнозираш 20% ръст в приходите в условията на най-голямата световна криза от десетилетия е не само безрасъдно, но и катастрофално безотговорно. Защото на базата на тези абсурдни прогнози за приходите са разчетени и разходите на правителството. Приетият удобен бюджет дава право да се харчат пари, които не само не са събрани, но и няма никаква вероятност да бъдат изкарани. Какво показват цифрите за първите два месеца на годината. Ако погледнете сайта на МФ ще видите една много удобна интерпретация на фактите поднесена по най-изгодния за правителството начин. Само че кого заблуждавате г-н Орешерски - може би само тези, които сляпо ви вярват или може би така им е удобно в момента. Анализът на цифрите показва, че ако от отчетените като приходи средства извадим парите, които идват по линия на европейските фондове реалните приходи са на нивото на 2008г. Разходите обаче са с 393.8 млн.лв. повече спрямо същия период на миналата година. Какво става с платежния баланс – дупката се е увеличила 2.3 пъти и достига цифрата от 886млн.лв. В същото време фискалният резерв от 12,046млрд.лв. през ноември 2008г. се стопи на 8,305млрд.лв. през февруари 2009г.

Какво се случва с втория по големина бюджет в държавата – този на НОИ? Безработицата се увеличава, осигурителните вноски падат, намаляват се заплати – вноските падат, като цяло за първите два месеца спад с 1.36% спрямо изпълнението през миналата година. Разходите обаче растат. Увеличава се размера на обезщетенията за безработни - средното обезщетение за човек сега е 214 лв., а миналия януари то е било 145 лв. Увеличават се болничните(реални или съмнителни). От януари до 9 март 2009 г. отпуск по здравословни причини са ползвали близо 595 000 души, което е със 135 000 повече в сравнение със същия период на м.г., сочат данните на НОИ. За първите два месеца на годината са изплатени 127 млн. лв. за болнични при 67 млн. лв. за същия период на м.г. Много често чуваме за т.н. буфери в държавния бюджет. Предвидено е в случай на необходимост разходите да се свият с 10%. Това разбира се не се отнася за бюджета на НОИ, нещо повече тук се очертава сериозно неизпълнение на приходите и още по-сериозно увеличение на разходите или с две думи голяма дупка.

Така както върви изпълнението на приходите, дори да се достигне нивото на 2008г. нещо което все по-съмнително изглежда, бюджетният дефицит ще бъде около 1%. Прогнозата на МВФ от преди няколко дни е за бюджетен дефицит от 2.4% и предвижда не запазване на миналогодишния размер на БВП, а неговото свиване с 3.5%. Тази прогноза е твърде вероятно да е близка до реалностите, които ни очакват.

Преди дни ние от БНД препоръчахме свиване на разходите с 20%, което може да гарантира поне нулев дефицит на държавния бюджет. При влошаващите се показатели на платежния баланс – за първи път от 5-6 години балансът по финансовата и капиталовата сметка е отрицателен, необходимостта от излишък в държавния бюджет е особено наложителна. Така или иначе ако прогнозите се окажат верни на България ще и трябва пари за да се гарантира валутния борд. В тази връзка беше и нашето второ предложение за започване на преговори с МВФ за подписване на споразумение в случай на необходимост да има източник на финансиране, на който България да може да разчита. Правителството дълго отричаше необходимостта от подобно споразумение, но сега изправено пред алтернативата да загуби за пореден път страната, или да ореже някои ненужни разходи, но вече обещани на верни спонсори, кръгове и обръчи, като че ли хваща за МВФ като за спасителен пояс, с който да се оправдава за употребата на ножица. Разбира се правителството както вече стана ясно не работи с фиксирани от бюджета рамки и приетите проценти за финансиране на отделните политики нямат особено значение. Ще бъдем свидетели на специален подбор за това кои разходи и от кои министерства ще бъдат съкратени и това бъдете сигурни няма да е в съответствие с утвърдените от Народното събрание нормативи.

Недостигът на пари най-силно се чувства поради липсата на преки чуждестранни инвестиции. При обезценката на валутите на много от страните от югоизточна Европа, инвеститорите нямат сигурност за парите си и затова трето предложение което направихме е свързано с незабавното подаване на заявление за присъединяване към Валутния механизъм II или както вече популярно се нарича „чакалнята на Еврозоната”. Какво означава това – с влизането си България декларира пред Европейската Централна Банка при какъв курс ще приеме еврото, както и това, че се задължава за времето докато стои в чакалнята да го поддържа без изменение – това е за случай като нашия както сме във валутен борд.

Присъединяването беше планирано за 2006г. но явно частните корпоративни интереси на някои обслужвани от сегашната власт групи надделяха и това не случи. Продължава да се говори, че основната причина да не влизаме в т.н. чакалня са мерациите на някои видни големи кредитополучатели в лева. Много им се иска бордът да падне, лева да се обезцени, а от там и кредитите им. И наистина какво лошо има - нали през 1997 българските граждани вече веднъж платиха сметката на кредитните милионери защо пак да не се случи?

Намаляване на разходите минимум с 20%, споразумение с МВФ, влизане в „чакалнята” на Еврозоната - това са трите прости неща и причините заради които ние от БНД настояваме те да се изпълнят.